

PĚCHOTNÍ ROZHLEDY

Redaktor: Podplukovník Bobumil Boček.

Major pěch. Josef Tureček:

Obrana proti útočné vozbě.

I.

Od světové války až do dneška byla útočná vozba zdokonalena po technické stránce tak, že se stává jedním z nejobávanějších bojových prostředků. To vede ovšem k tomu, že počet jednotek útočné vozby je ve všech armádách neustále zvyšován a že se vedle zvyšování počtu pracuje zároveň horečně o dalším zdokonalení jednotlivých druhů vozidel.

Nikdo nebude zajisté popírat, že útočná vozba je dnes činitelem, který může mít v boji rozhodující slovo. Nesmíme však zapomínat, že útočná vozba nemůže být a také nebude vždy a všude, ale naopak vždy a všude musí být prostředky k obraně, a to proto, že jen zřídka budeme vědět, kde a v kterém okamžiku se s ní střetneme. Maně přichází na mysl otázka, co je vlastně důležitější: útočná vozba nebo obrana proti ní?

Uvažujme!

Bez útočné vozby a za podpory dělostřelectva lze vykonat i dnes největší část bojových úkolů, třebaže snad někdy s velkými ztrátami pěchoty, se ztrátou času, která znesnadňuje využití úspěchu atd. Nemáme-li však proti útočné vozbě vhodných obranných prostředků, jsme vydáni každým okamžikem v nebezpečí, že se i největší úspěchy obrátí najednou vníveč, objeví-li se znenadání proti nám útočná vozba protivníka. Představme si na příklad pěší prapor, který se s největším úsilím zmocní v útoku nějaké snad pro celou divisi důležité výšiny a proti kterému najednou vyjede ze skrytu třeba jen jediná četa tanků. Nebude-li mít takový prapor po ruce vhodných protitankových zbraní, bude veškeré jeho úsilí zmařeno a výpočty velitelství postaveny úplně na hlavu.

Beze zbraní proti útočné vozbě je dnes každý boj — ať už jde o boj obranný nebo útočný — prostě nemožný.

Otázka protitankových zbraní není však jen otázkou materiální, je ještě více otázkou morální. Je těžko požadovat od pěchoty oběti, když je si vědoma toho, že v rozhodném okamžiku může být zasažena nepřitelem, proti němuž je bezbranná a bezmocná.

A tu jsme u jádra věci. Chci-li útočit, musím si nejprve zajistit obranu. Je dobře mít co nejvíce tanků, ale je rozumné, klást teprve na druhé místo obranu proti nim. Těžko útočit, nejsme-li schopni obrany.

Je třeba dát pěchotě vhodné protitankové zbraně a pilně cvičit obranu proti útočné vozbě ve všech bojových údobích. Pěchota musí dojít k přesvědčení, že je schopna proti útočné vozbě se ubránit. Bylo by neodpustitelnou chybou, kdyby bylo rozhodováno v neprospěch pěchoty všude tam, kde protivník zasadil svou útočnou vozbu.

Obrana proti útočné vozbě je problém důležitý. Je nutno vyvinout po té stránce co největší úsilí, aby byly získány co nejdříve plně vyhovující prostředky, a to především aktivní a potom i pasivní obrany. Pro studium obrany by bylo třeba vytvořit zvláštní orgán, který by

podle známých dat o jednotlivých typech vozidel, podle zásad taktického použití atd. kladl požadavky na řešení protitankových zbraní, na jejich počty a organizaci, který by zpracovával zásady pro vedení aktivní i pasivní obrany a uvažoval o tom, jak přizpůsobit taktiku pěchoty daným prostředkům a naopak. Takový orgán, skládající se ze zkušených důstojníků útočné vozby a pěchoty (který by byl kromě toho v úzkém styku s technickými činiteli), měl by jistě práce tolik, že by byl neustále plně zaměstnán. Jeho práce by se ovšem nesměla provádět jenom v kanceláři; spíše naopak. Musil by být účasten při všech cvičeních s pěchotou a útočnou vozbou, musil by studovat obranu proti útočné vozbě v různých bojových údobích, v různém terénu, za různé povětrnosti, v mlze, v dýmu atd. Jen tak by mohl dojít k správným závěrům, které by byly podkladem pro práce v kanceláři, pro požadavky na řešení protitankových zbraní, pro výcvikové směrnice atd.

Řešení obrany proti útočné vozbě je tak vážná a naléhavá věc, že zřízení zvláštního studijního orgánu je zde zcela oprávněno.

II.

Řekl jsem, že obrana proti útočné vozbě není ještě vyřešena tak, aby mohla pěchotu uspokojit.

Pokud je mi známo, zavádí se v různých armádách jako zbraň proti útočné vozbě dělo, větší nebo menší ráže, která se pohybuje všeobecně mezi 25—47 mm. Typ přijatý v té neb oné armádě je zpravidla jednotný a má sloužit většinou jako zbraň proti všem druhům obrněných vozidel. Váha se pohybuje přibližně od 200 do 450 kg, se střelbou proti obrněným vozidlům je počítáno až do vzdálenosti 1000 m.

Dá se předpokládat, že počty děl proti útočné vozbě, zavedené dosud v některých armádách, nestačí k splnění svého úkolu. Vybavit však jimi vojsková tělesa a divise v dostatečném počtu, znamenalo by velké finanční zatížení, které by bylo způsobeno nejen objednávkami zbraní a dopravních prostředků, nýbrž každoročně též nákupem značného počtu střeliva nutného k výcviku.

Všimněme si vlastností děla jako zbraně proti útočné vozbě a posuzujme, jak se tyto vlastnosti mohou uplatnit ve dvou hlavních bojových údobích, v obraně a v útoku.

V obraně musí dělo působit přímou střelbou především do prostoru před pásmem hlavního odporu, a proto musí být umístěno buď přímo v tomto pásmu anebo v malé vzdálenosti za ním. Při umístění dále vzadu by nemělo často dostatečného výstřelu, ztrácelo by průbojnost a při úkolu zabránit tankům vniknout do hlavního pásma odporu vzdávalo by se střelby na krátké vzdálenosti, při které lze dosáhnout nejlepších výsledků. Dělo proti útočné vozbě je umístěno tedy v prostoru, který je vydán neustálému, přímému a pečlivě organizovanému pozorování nepřitele. To znamená, že při velkých poměrně rozměrech materiálu může být jeho palebné postavení snadno zjištěno a dělo samo může být zničeno nepřátelským dělostřelectvem často dříve, než dojde k jeho použití. A i když se tak nestane, nebude to pro útočníka zvlášť těžký úkol během útoku dělo zjistit a umlčet. Utajení se podaří na určitou dobu během útoku jen u některých kusů, které budou terénem zvlášť výhodně proti pozorování chráněny. Nevýhoda záleží také v tom, že děl je poměrně málo a čím méně cílů, tím snadněji lze je umlčet. Jak vidět, jsou děla

proti útočné vozbě v daném případě a za daných počtů v takovém nebezpečí, že jim jistě nebude nikdo jejich postavení závidět.

Bylo řečeno výše, že se počítá se střelbou těchto děl proti útočné vozbě do vzdálenosti 800—1000 m, a požadavek průbojnosti na tuto velkou vzdálenost jistě zvýšil značně jejich váhu.

Není mi známo, jakého počtu zásahů lze na tuto dálku dosáhnout. Jsem však pevně přesvědčen, že výsledky dosažené v míru nebudou zdaleka odpovídat výsledkům v poli, kdy se na dělo soustředí umlčovací palba palebné základny útočnickovy, jeho palebného sledu a dělostřelectva. Ze zkušenosti pak víme, že výhled a výstřel z hlavního pásma odporu klesne na některých úsecích fronty na 500 m i méně. Že takové úseky budou zároveň pro útok tanků nejvhodnější, je samozřejmé, a právě na takových úsecích budeme proto nejpravděpodobněji útočnou vozbou napadeni. Co je nám potom platna průbojnost střel na velkou vzdálenost, když na ni nemůžeme zahájit palbu?

Avšak i tam, kde zbraň bude mít výstřel až na 1000 m, nebude moci svých průbojných vlastností vždy využít. Jednou vyrazí tanky ještě za šera (což je konečně pravidlem, které i dnes má být podle možnosti zachováno) a děla nebudou moci zahájit palbu na větší dálku pro nedostatečnou viditelnost cílů, jindy protivník zadýmuje dýmovými střelami zjištěné palebné postavení nebo nejnebezpečnější místa pro tanky a děla proti útočné vozbě budou opět skoro bezmocná. Totéž platí pro případy, kdy útočník použije tanků za mlhy.

Na první pohled se zdá, že velká váha děla není v obraně nijak zvlášť nevýhodná. Počítáme-li však s tím, že často budeme musit vyklidit obranný úsek za denního světla (proniknutí nepřítele v sousedním úseku, ve středním boji, v ústupovém boji a p.) a v těsném dotyku s nepřítelem, poznáme, že se tato děla stanou někdy i kořistí nepřítele, neboť je velmi nepravděpodobné, že při jejich váze a velikosti cíle, jaký poskytují, mohla by být v pěchotní palbě odsunuta do bezpečí. To znamená, že na příklad celá jednotka může být zbavena svých protitankových děl, a ačkoliv jinak po stránce materiální i se zřetelem k morálnímu stavu zůstává schopna plnit všechny bojové úkoly, stává se více méně bezbrannou v okamžiku, kdy bude proti ní zasazena útočná vozba.

A nyní co se týká použití protitankového děla v útoku. Jako v obraně, tak i v útoku je jeho úkolem chránit pěchotu proti útočné vozbě. Jak tento úkol bude plnit?

Bude-li útok vyrazet z východiště, které bylo zaujato již v předešlé noci, anebo které je skryto před pozorováním obránce, nebude nesnadné umístit v něm také dělo proti útočné vozbě. Může však odtud dobře chránit vlastní útočící pěchotu? Sotva, poněvadž bude od předního sledu příliš vzdáleno anebo nebude moci zahájit palbu bez obavy, že ohrozí vlastní pěchotu. Zasáhne-li obránce útočnou vozbou, bude to teprve při eventuálním protiútku a v okamžiku, kdy se útočící pěchota bude blížit k čáře, která k protiútku připravené tanky kryje před pozorováním a palbou dělostřelectva, a v okamžiku, kdy protitanková děla budou ještě ve východišti anebo se budou přemísťovat za útočící pěchotou. Přesun děl přímo za útočící pěchotou a v době, kdy obránce ovládá předpolí pěchotními palbami, nelze si prostě myslet. Tím se však stane, že útočící jednotky často budou odrazeny malou jednotkou tanků a očekávaný úspěch se stane tak velikým neúspěchem.

Pohledme teď na všeobecnou organisaci některých zbraní.

U dělostřelectva máme dělo lehké, hrubé a těžké, máme dělo horské, kanony a houfnice. U pěchoty máme pušky, lehké a těžké kulometry, granáty a minomety. V obraně proti letadlům používáme nejen dělostřelectva, ale i těžkých a lehkých kulometů. Útočná vozidla lze všeobecně rozdělit na obrněná auta, lehké, střední a těžké tanky. Jejich pancíře co do hodnoty odporu vykazují značné rozdíly, jichž skutečný poměr je různý. Pro příklad vyjádřím jej poměrem 1:4.

Už toto prosté zjištění dává tušit, že jediný druh zbraně proti útočné vozbě v obraně pěchoty je nevhodný a že vedle děla musí zde být zbraň, která by dělo doplňovala a v nutných případech i nahrazovala. Je to vidět též z několika povšechných úvah, které jsem uvedl o použití děla proti útočné vozbě v obraně a v útoku. Nová zbraň by musila být způsobilá doprovázet a bránit pěchotu při všech jejích podnicích, při nichž by mohla být útočnou vozbou ohrožena. Jen tak bychom zbavili pěchotu pocitu bezbrannosti, který je schopen vzít jí odvahu a vůli obětovat se.

Nová zbraň by musila být tak lehká, aby v přímé palbě pěchoty mohla být nesena na krátké vzdálenosti jedním, jinak nanejvýše dvěma muži, a za přesunů, aby mohla být dopravována v počtu několika kusů na jedné káře. Nebylo by to tudíž ani dělo, ani kulomet, nýbrž velkorážní puška. Průbojnost střel by nebyla ovšem tak veliká jako u děla. Stačilo by však, kdyby puška byla schopna vyřadit z boje na kratší vzdálenosti obrněná auta, lehké, a na nejkratší vzdálenosti i střední tanky.

Pro řešení takové pušky mluví otázky finanční, taktické, organizační i výcvikové.

Puška nebude tak drahá jako dělo a počítám, myslím, hodně vysoko, řeknu-li, že za částku zaplacenou za jedno dělo by bylo možno lehce pořídit alespoň 15 pušek. Budeme-li vedle toho počítat i se střelivem, dopravními prostředky atd., přijdeme jistě k závěru, že výcvik ve střelbě z pušek proti útočné vozbě by byl daleko lacinější než výcvik ve střelbě z děl.

Taktické výhody pušky vysvítají z nevýhod, jež jsem uvedl již výše u děla. Může doprovázet všude pěchotu, zastírání může být dokonalé a ani střelbou neprozrazuje tolik své palebné stanoviště. Zahájením palby teprve na krátkou vzdálenost a umístěním většího počtu pušek v určitém prostoru znesnadní se nepříteli jich umlčení. Úsilí útočících tanků bude rozptýlené, neboť vedle kulometů budou nuceny vyhledávat a umlčovat též velkorážní pušky. Zjištění jejich postavení mohlo by být ztěžováno i klamáním, a to tím způsobem, že by se snad daly z osvětlovacích pistolí střilet náboje, které by zábleskem a částečně i zvukem (což pro hluk v tanku je vedlejší) nebyly mnoho odlišné od rány z oné pušky. Při nuceném ústupu jednotek, ať už za obrany anebo při ústupovém boji, lze pušky jako poměrně malé cíle odsunout i v palbě nepřátelské pěchoty do bezpečí a jednotkám je tak zachována možnost aktivní obrany proti útočné vozbě i při dalších úkolech. Tím, že pušky budou přiděleny též záložním jednotkám, že jich bude více a že mohou zahájit v malém okamžiku palbu v kterémkoli směru, jsou s to odrazit též bočné a obchvatné útoky, které se stanou i pro útočnou vozbu zásadou, neboť jako dnes pro pěchotu, tak se v krátké budoucnosti i pro útočnou vozbu stanou čelní útoky tvrdým oříškem. Střelba na krátké vzdálenosti dovolí zasáhnout tanky na nejcitlivějších místech. Nezasažení cíle bude takřka výjimkou.

Se zřetelem k tomu, jakož i k malé ráži střel bude umožněna palba též proti vozidlům, vniklým dovnitř posice, a pušky mohou zničit anebo obrátit na ústup též tanky, proti nimž je vlastní dělostřelectvo a do jisté míry i dělo proti útočné vozbě bezbranné, protože jmenované zbraně nemohou zahájit palbu na tanky dovnitř vlastní sestavy, aniž nepomáhají nepříteli umlčovat vlastní pěchotu a aniž nepůsobí ztráty vlastním jednotkám.

Organisačně by bylo třeba pušky proti útočné vozbě přičlenit k pěším rotám. Každé zavedení nové zbraně vyžaduje však nejen materiálu, ale i personálu. Personál pro pušky by se dal podle mého názoru uhradit z dosavadních počtů rot, aniž by to v plnění jejich bojových úkolů působilo nějaké obtíže.

Po stránce výcvikové by nebyly tím roty nějak zvlášť zatíženy, neboť výcvik ve střelbě z protitankové pušky by se podstatně nelišil od výcviku ve střelbě z pušky normální. V čas potřeby by postačil v boji k obsluze pušky i voják, který by měl za sebou třeba jen kratičký výcvik technický.

Podle odborných cizích časopisů jsou však již pušky proti útočné vozbě vyřešeny a jestliže dosud neodpovídají plně požadavkům, které by podle nás měly splnit, neznamená to, že by se řešení nedalo uskutečnit. Protitanková puška je teprve v svém počátečním vývoji a její potřeba je tak naléhavá, že technika jistě splní postupem času požadavky na ni kladené. Je třeba řídit v tom směru veškeré úsilí, neboť dobrá protitanková puška je nám zárukou, že pěchota splní i v budoucnosti svou těžkou úlohu. Bez ní bude často vydána útočné vozbě na milost a nemilost.

III.

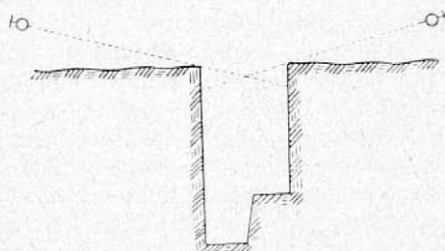
Vedle aktivní obrany proti útočné vozbě nesmí být zapomináno ani na obranu pasivní, která, zejména na ustálené frontě, má důležitou úlohu. I zde je široké pole působnosti ve vyhledávání obranných prostředků a způsobů.

Především třeba upozornit na důkladné zastírání. Je velkou chybou, že se při výcviku i při cvičeních na tuto tak důležitou činnost málo pamatuje; snad proto, že zastírání je považováno za něco, čemu není třeba se učit. Je to veliký omyl, za který budou jednotky stojící proti nepříteli drazé platit zbytečnými ztrátami. Je příliš dobře známo, jak je těžko útočit proti obránci, jehož postavení není předem přesněji zjištěno, a jak naopak je připravenými palbami palebných základů a dělostřelectva usnadněn útok tam, kde obránce nevěnoval zastírání náležitou pozornost. A dnes musí být zastírání tím dokonalejší, poněvadž vedle kulometů a dělostřelectva je zde útočná vozba, které nedostatečné zastírání obráncovo přijde obzvláště vhod, neboť jí zejména je útok „do neznáma“ velmi nebezpečný.

Zastírání je ovšem spojeno s náležitým bojovým chováním, poněvadž při neopatrném jednání jednotek i jednotlivců nemá sebe lepší zastírání valnou cenu. I na toto třeba při cvičení pamatovat. Jakmile je někdo zařazen jako voják anebo velitel jakéhokoli stupně do rámce cvičící jednotky (ne ředitel cvičení a jeho pomocné orgány), musí se chovat tak, jako by to bylo ve válce. Jen tak poznáme, jaké potíže ve velení, pozorování, styku, spojení atd. nám připraví skutečnost a jen tak budeme na tuto skutečnost dobře připraveni.

Snad by se dalo uvažovat také o tom, zda dnešní obranný zákopový systém vyhovuje a zda není třeba pomýšlet se zřetelem k neustálému rozvoji zbraní na novou úpravu.

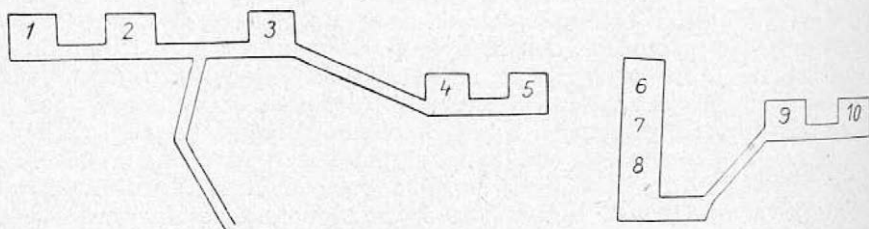
Nelze upřít, že dosavadní zákopy jsou vhodné pro spojení, zásobování, odsuny i pohodlí vojsk. Uspadňují však útočníkovi zjištění odporu, palby dělostřelectva a ničení i umlčování obranných prostředků. Také útočná vozba, jedoucí po obou stranách zákopů, snadno zjišťuje a ničí jejich obránce.

Obr. 1.

Myslím tudíž, že by okopy pro jednotlivce anebo malé skupinky zmenšily v obraně značné ztráty, poněvadž by se daly snadno zastříti a znesnadnily by palbu útočnickova dělostřelectva i ničení a umlčování zbraní a osádky jeho útočnou vozbu. Okopy by musily být co možná nejvyšší a hodně hluboké, aby se obránce mohli krýt, zahájili-li proti nim tank palbu z kulometů (viz obr. 1).

Obrazec 2. znázorňuje část okopů, z nichž některá stanoviště jsou spojena úzkými spojovacími zákopy, aby se jednotlivci necítili tak opuštěni a aby při zranění jednoho mohla být i nadále zajištěna obsluha lehkého kulometu. Všechny okopy musily by být shora přikryty zastíracím materiálem, k čemuž by bylo použito lehkých provázkových sítí (v některých armádách jsou ve výstroji pěšáka) anebo provisorní mřížky z prutů a p. Je-li povrch terénu jen poněkud vhodný pro zastírací práce, dá se tímto opatřením dosíci takového ukrytí okopů, že jejich umístění — umlkne-li palba — nelze zjistit ani na nejmenší vzdálenost. Že by ničení osádky v takových okopech bylo pro tanky velmi nesnadným úkolem, o tom snad netřeba nikoho přesvědčovat. Úzké spojovací zákopy anebo podélné okopy jsou pak samy o sobě pro tanky určité nebezpečí, neboť najede-li na ně jedním ze svých pásů, nakloní se a uvázne.

Obr. 2.

Vím, že navrhovaný zde systém není dokonalý. Uvádím jej však jenom jako povšechnou úvahu nebo jako námět, o kterém by se snad mohlo uvažovat. Vyskytnou se i zde všelijaké překážky, ale mnohé z nich se dají možná vhodným opatřením ne-li odstranit, aspoň zmírnit tak, že při konečném řešení nebude třeba brát je tolik v úvahu. Lze-li navrhovaným způsobem znesnadnit útok nepříteli, zpevnit obranu a zmenšit vlastní ztráty, stojí to za zkoušku.